

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дорноговь аймгийн Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДГА-2024/10/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Дорноговь аймаг 2024 он	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Т.Ган-Өлзий Утас: 70522734 Аудитын менежер: Утас: 70523020 Аудитор:	Цахим хаяг: dornogovi@audit.gov.mn У.Оюунтүлхүүр Цахим хаяг: oyuntulkhuur.u@audit.gov.mn Б.Ариунбаатар Цахим хаяг: ariunbaatarb@audit.gov.mn
---	---	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	13
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө	15
3.4.2 Авлага	16
3.4.3 Бараа материал	16
3.4.4 Үндсэн хөрөнгө	16
3.4.5 Өр төлбөр	17
3.4.6 Засгийн газрын хувь оролцоо	17
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	18
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт	18
3.5.3 Төсвийн гүйцэтгэл	19
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	22
4.1 Ерөнхий зүйл	22
4.2 Материаллаг байдал	22
4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	22
4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	22
4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	22
4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	23
4.7.1 Завсрын аудитын талаар	23
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	23
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	24

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	905,607.38	625,416.41
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	594,662.91	356,181.76
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	594,662.91	356,181.76
31210	Төгрөг	594,662.91	356,181.76
31211	Төрийн сангийн харилцах	594,662.91	356,181.76
33	АВЛАГА	187,362.43	172,520.01
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	518.46	518.46
33500	Бусад авлага	97,399.93	25.42
33510	Байгууллагаас авах авлага	97,399.93	25.42
33600	Зээлийн авлага	89,444.04	171,976.13
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	89,444.04	171,976.13
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	89,444.04	171,976.13
34	УРЬДЧИЛГАА	39,900.00	0
34600	Урьдчилж гарсан зардал	39,900.00	0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	83,682.04	96,714.64
35100	Түүхий эд материал	37,329.09	65,152.69
35110	Тусгай зориулалттай материал	37,329.09	65,152.69
35400	Хангамжийн материал	19,417.75	26,151.95
35410	Бичиг хэргийн материал	7,124.21	7,608.57
35420	Аж ахуйн материал	4,301.89	4,481.89
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	7,837.00	13,774.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	154.65	287.49
35600	Мал амьтад	26,935.20	5,410.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,897,377.13	4,467,080.29
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,897,377.13	4,467,080.29
39200	Биет хөрөнгө	2,749,222.51	4,319,268.83
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,601,654.09	2,146,569.95
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-170,041.18	-249,782.40
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	495,480.00	644,478.56
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-225,098.96	-294,760.87
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	324,348.85	336,838.05
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-132,014.61	-169,424.06
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	79,717.57	90,222.81
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-53,695.26	-60,154.99
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,981,763.10	3,168,269.44
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,163,881.98	-1,304,428.55
39217	Ном	10,990.90	11,440.90
39300	Биет бус хөрөнгө	148,154.63	147,811.46
39301	Програм хангамж	5,240.00	5,840.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-3,969.37	-4,912.54
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	146,884.00	146,884.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	3,802,984.52	5,092,496.70
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	201,369.30	8,226.84
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	201,369.30	8,226.84
41300	Өглөг	201,369.30	8,226.84
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	0	8,223.92
41360	Бусад өглөг	201,369.30	2.92
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	201,368.78	2.40
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	0.52	0.52

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,601,615.22	5,084,269.86
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,601,615.22	5,084,269.86
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,518,273.84	1,518,273.84
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,518,273.84	1,518,273.84
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,916,267.06	3,398,949.25
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	4,700,588.97	1,916,294.60
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-2,784,321.91	1,482,654.65
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	167,074.32	167,046.78
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	3,802,984.52	5,092,496.70

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,937,329.30	7,038,599.71
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	1,777,306.98	2,427,059.03
110	Орлогын албан татвар	551,027.28	1,737,065.31
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	551,027.28	1,737,065.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	478,606.56	1,638,509.44
110002	Үйл ажиллагааны орлого	17,882.27	6,146.32
110003	Хөрөнгийн орлого	30,245.68	36,414.09
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	18,602.79	9,317.11
110008	Шууд бус орлого	5,689.98	46,678.35
113	Хөрөнгийн албан татвар	131,731.39	20,218.84
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	12,546.01	3,000.78
113002	Бууны албан татвар	2,975.00	1,920.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	116,210.38	15,298.07
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	1,094,548.31	669,774.88
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	833,642.96	237,069.46
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	32,962.06	25,073.16
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	781,222.20	201,500.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	19,458.70	10,496.30
1181	Газрын төлбөр	96,275.56	355,111.82
118101	Газрын төлбөр	96,275.56	355,111.82
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	164,629.79	77,593.60
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	164,629.79	77,593.60
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	858,939.71	2,350,387.12
120	Нийтлэг татварын бус орлого	858,939.71	2,350,387.12
120003	Торгуулийн орлого	47,689.50	88,460.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	246,609.28	139,845.33
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	14,093.75	122,924.70
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	231,471.60	14,893.74
1200046	Зээлийн хүүгийн орлого	1,043.93	2,026.89
120009	Бусад орлого	40,008.50	60,997.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	506,130.42	1,886,284.56
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	18,502.00	174,800.23
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,301,082.61	2,261,153.56
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	872,954.17	888,538.70
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	872,954.17	888,538.70
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	171,998.42	1,058,311.95
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	56,841.00	973,504.69

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	115,157.42	84,807.26
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,256,130.02	314,302.91
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,256,130.02	314,302.91
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,402,756.77	5,541,828.40
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,402,756.77	5,541,828.40
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,521,626.79	4,076,618.28
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	391,627.62	581,929.98
210101	Үндсэн цалин	326,318.09	351,693.79
210102	Нэмэгдэл	39,477.67	167,155.08
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,885.82	31,380.00
210104	Урамшуулал	20,946.04	30,773.81
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0.00	927.30
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	50,896.11	69,710.88
210201	Тэтгэврийн даатгал	35,419.31	46,596.57
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,816.52	6,306.99
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,612.74	4,466.28
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	702.50	1,078.07
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,345.04	11,262.97
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	419,524.77	38,704.08
210301	Гэрэл, цахилгаан	23,303.19	10,799.05
210302	Түлш, халаалт	380,811.37	26,010.38
210303	Цэвэр, бохир ус	15,410.20	1,894.65
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,096,931.76	1,578,822.24
210401	Бичиг хэрэг	10,896.87	5,601.84
210402	Тээвэр, шатахуун	53,740.53	65,479.58
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,686.71	7,212.56
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	120.00	120.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	46,285.77	294,496.67
210409	Бараа материал шилжүүлсний зардал	982,201.89	1,205,911.60
2105	Нормативт зардал	16,187.21	16,783.18
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	1,540.00	0.00
210502	Хоол, хүнс	14,647.21	16,783.18
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	99,190.20	11,876.80
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,610.00	75.00
210604	Урсгал засвар	92,580.20	11,801.80
2107	Томилолт, зочны зардал	15,822.80	9,459.40
210702	Дотоод албан томилолт	15,822.80	9,459.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	96,569.60	1,058,232.07
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	95,227.94	1,048,502.47
210803	Даатгалын үйлчилгээ	386.40	615.83
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	437.26	67.01
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	240.00	0.00
210807	Газрын төлбөр	278.00	9,046.77
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	334,876.72	711,099.65
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,145.00	340,345.01
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	2,517.00	15,277.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	326,214.72	355,477.64
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,881,129.98	1,465,210.12
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	16,125.00	10,821.50
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	16,125.00	10,821.50
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,865,004.98	1,454,388.62

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	745,830.07	3.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,119,174.91	1,454,385.62
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	534,572.53	1,496,771.31
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	3,318,894.44	14,116.67
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	214.27	14,116.67
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	3,076,987.47	0.00
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	241,692.70	0.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-2,784,321.91	1,482,654.65

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	/төгрөгөөр/
					Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,284,104.68	821,748.51	3,363,981.26	6,469,834.45
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-765,830.84	-654,637.67	1,336,607.70	-83,860.81
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,518,273.84	167,110.84	4,700,588.97	6,385,973.64
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-36.52	0	-36.52
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-2,784,321.91	-2,784,321.91
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,518,273.84	167,074.32	1,916,267.06	3,601,615.22
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,518,273.84	167,074.32	1,916,267.06	3,601,615.22
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	27.54	27.54
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,518,273.84	167,074.32	1,916,294.60	3,601,642.76
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-27.54	0	-27.54
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	1,482,654.65	1,482,654.65
20	2023 оны 6-р сарын 30-наарх үлдэгдэл	1,518,273.84	167,046.78	3,398,949.25	5,084,269.86

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөг/	
		ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,571,784.91	5,123,354.35

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	1,777,306.98	2,427,059.03
110	Орлогын албан татвар	551,027.28	1,737,065.31
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	551,027.28	1,737,065.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	478,606.56	1,638,509.44
110002	Үйл ажиллагааны орлого	17,882.27	6,146.32
110003	Хөрөнгийн орлого	30,245.68	36,414.09
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	18,602.79	9,317.11
110008	Шууд бус орлого	5,689.98	46,678.35
113	Хөрөнгийн албан татвар	131,731.39	20,218.84
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	12,546.01	3,000.78
113002	Бууны албан татвар	2,975.00	1,920.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	116,210.38	15,298.07
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	1,094,548.31	669,774.88
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	833,642.96	237,069.46
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	32,962.06	25,073.16
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	781,222.20	201,500.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	19,458.70	10,496.30
1181	Газрын төлбөр	96,275.56	355,111.82
118101	Газрын төлбөр	96,275.56	355,111.82
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	164,629.79	77,593.60
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	164,629.79	77,593.60
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	396,704.19	337,770.24
120	Нийтлэг татварын бус орлого	396,704.19	337,770.24
120003	Торгуулийн орлого	47,689.50	88,460.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	309,006.19	188,313.24
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	68,126.74	50,494.80
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	231,471.60	128,626.24
1200047	Шилжиж ирсэн мөнгөн хөрөнгө	9,407.85	9,192.20
120009	Бусад орлого	40,008.50	60,997.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,397,773.74	2,358,525.08
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	872,954.17	888,538.70
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	872,954.17	888,538.70
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	191,335.53	1,155,686.46
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	56,841.00	973,504.69
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	134,494.53	182,181.77
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,333,484.04	314,299.91
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,256,130.02	314,299.91
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	77,354.01	0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,157,915.15	5,308,822.60
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,157,915.15	5,308,822.60
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,239,730.23	2,553,746.16
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	397,459.42	571,166.56
210101	Үндсэн цалин	333,252.42	348,634.75
210102	Нэмэгдэл	38,375.13	159,071.14
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,885.82	31,380.00
210104	Урамшуулал	20,946.04	31,153.38
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0	927.30
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	50,896.11	69,710.88
210201	Тэтгэврийн даатгал	37,316.86	47,221.71
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,434.51	5,681.85
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,617.46	4,466.28
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	631.59	1,078.07

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,895.69	11,262.97
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	419,524.77	38,704.08
210301	Гэрэл, цахилгаан	23,303.19	10,799.05
210302	Түлш, халаалт	380,811.37	26,010.38
210303	Цэвэр, бохир ус	15,410.20	1,894.65
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	59,332.80	71,709.33
210401	Бичиг хэрэг	5,181.20	6,389.20
210402	Тээвэр, шатахуун	47,859.44	60,353.72
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,049.61	3,397.26
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	120.00	120.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,122.55	1,449.16
2105	Нормативт зардал	200.00	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	200.00	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	102,440.20	17,612.08
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,610.00	1,059.88
210604	Урсгал засвар	95,830.20	16,552.20
2107	Томилолт, зочны зардал	15,822.80	9,459.40
210702	Дотоод албан томилолт	15,822.80	9,459.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	161,135.66	1,192,905.53
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	159,629.00	1,186,690.70
210803	Даатгалын үйлчилгээ	386.40	615.83
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	602.26	97.01
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	240.00	2.00
210807	Газрын төлбөр	278.00	5,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	32,918.47	582,478.29
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	25,573.20	558,840.81
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	7,345.27	23,637.48
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,918,184.92	2,755,076.43
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	898,244.17	1,289,869.32
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	898,244.17	1,289,869.32
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	15,400.00	10,821.50
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	15,400.00	10,821.50
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,942,358.99	1,454,385.62
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	745,830.07	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,119,174.91	1,454,385.62
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	77,354.01	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	62,181.75	0
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	62,181.75	0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	413,869.76	-185,468.25
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	22,395.14	53,012.90
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	22,395.14	53,012.90
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	22,395.14	53,012.90
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	22,395.14	53,012.90
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-22,395.14	-53,012.90
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	391,474.62	-238,481.15
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	203,188.29	594,662.91
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	594,662.91	356,181.76

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	/мянган төгрөг/	
				Гүйцэтгэл зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДУН	3,098,279.80	2,768,239.22	330,040.58	89.3
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,098,279.80	2,768,239.22	330,040.58	89.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,713,305.80	1,478,369.90	234,935.90	86.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	605,065.80	571,166.56	33,899.24	94.4
210101	Үндсэн цалин	341,627.00	348,634.75	-7,007.75	102.1
210102	Нэмэгдэл	185,995.00	159,071.14	26,923.86	85.5
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	44,624.00	31,380.00	13,244.00	70.3
210104	Урамшуулал	26,819.80	31,153.38	-4,333.58	116.2
210105	Гэрээт ажлын хөлс	6,000.00	927.30	5,072.70	15.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	76,633.30	69,710.88	6,922.42	91.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	51,420.10	47,221.71	4,198.39	91.8
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,337.60	5,681.85	655.75	89.7
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,070.30	4,466.28	604.02	88.1
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,266.80	1,078.07	188.73	85.1
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	12,538.50	11,262.97	1,275.53	89.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	435,481.50	343,630.59	91,850.91	78.9
210301	Гэрэл, цахилгаан	31,490.00	32,374.72	-884.72	102.8
210302	Түлш, халаалт	385,701.80	295,459.23	90,242.57	76.6
210303	Цэвэр, бохир ус	18,289.70	15,796.65	2,493.06	86.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	72,315.40	69,283.72	3,031.68	95.8
210401	Бичиг хэрэг	6,375.40	6,389.20	-13.80	100.2
210402	Тээвэр, шатахуун	59,000.00	57,478.11	1,521.89	97.4
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,800.00	3,847.26	952.74	80.2
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	140.00	120.00	20.00	85.7
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,000.00	1,449.16	550.84	72.5
2105	Нормативт зардал	600.00	0	600.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	600.00	0	600.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	48,725.00	40,184.38	8,540.62	82.5
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	18,625.00	14,858.78	3,766.22	79.8
210604	Урсгал засвар	30,100.00	25,325.60	4,774.40	84.1
2107	Томилолт, зочны зардал	7,944.20	7,089.40	854.80	89.2
210702	Дотоод албан томилолт	7,944.20	7,089.40	854.80	89.2
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	211,240.60	203,810.28	7,430.32	96.5
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	202,419.00	197,595.45	4,823.55	97.6
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	330.00	0	330.00	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	816.60	615.83	200.78	75.4
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,530.00	97.01	1,432.99	6.3

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	645.00	2.00	643.00	0.3
210807	Газрын төлбөр	5,500.00	5,500.00	0.00	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	255,300.00	173,494.08	81,805.92	68.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	246,400.00	165,948.90	80,451.10	67.3
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,900.00	7,545.18	1,354.82	84.8
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,384,974.00	1,289,869.32	95,104.68	93.1
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	1,384,974.00	1,289,869.32	95,104.68	93.1
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	1,384,974.00	1,289,869.32	95,104.68	93.1
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	3,098,279.80	2,504,090.06	594,189.74	80.8
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	888,538.70	888,538.70	0.00	100.0
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	888,538.70	888,538.70	0.00	100.0
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,664,832.70	1,436,430.33	228,402.37	86.3
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,664,832.70	1,436,430.33	228,402.37	86.3
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	544,908.40	179,121.04	365,787.36	32.9
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	40,000.00	50,494.80	(10,494.80)	126.2
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,000.00	128,626.24	(111,626.24)	756.6
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	487,908.40	0	487,908.40	-
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	509,051.05	(509,051.05)	-
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	244,901.89	(244,901.89)	-

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/ ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,155,686.46
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,142,182.46
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,037,531.15
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,875.61
210402	Тээвэр, шатахуун	2,875.61
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	600.00
210604	Урсгал засвар	600.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,370.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,370.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	937,001.24
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	937,001.24
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	94,684.30
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	78,592.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	16,092.30
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	104,651.32

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны өргөсөн санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг		9,321.50
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		9,321.50
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		95,329.82
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		95,329.82
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		13,504.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		13,504.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	4417144353	13,504.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	EFOAD056 91	1,155,686.46
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		1,155,686.46
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		973,504.69
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		182,181.77

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан байна. Үүнд:

- Хууль тогтоомж, Засгийн газар болон харьяалах дээд шатны Засаг даргын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас гарсан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Сумын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн асуудлаар төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн төсөл боловсруулж сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулан хэлэлцүүлэх, гарсан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Сумын төсвийн төсөл, түүний тодотголын төслийг боловсруулах, хэлэлцүүлэх, батлуулах, төсвийн гүйцэтгэлийг зохион байгуулж, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тайлагнах;
- Сумын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн чиг үүргийг хууль тогтоомжид заасны дагуу хэрэгжүүлэх;
- Аймгийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээний дагуу энэ хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан төрийн зарим чиг үүргийг орон нутагт төлөөлөн хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах;
- Нутаг дэвсгэрийнхээ татварын албыг удирдлагаар хангах, татварын орлогыг хууль тогтоомж, Хурлын шийдвэрийн дагуу төвлөрүүлэх, шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
- Хуульд өөрөөр заагаагүй бол нутаг дэвсгэрийн боловсрол, соёл, эрүүл мэнд, биеийн тамир, спортын байгууллагууд эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон стандарт, норм, нормативыг сахин мөрдөж байгаа эсэхэд тэдгээрийн харьяалал, өмчийн төрөл, хэлбэрийг харгалзахгүйгээр хяналт тавих;
- Хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

Хатанбулаг сум нь 2023 оныг “Боловсон хүчний нийгмийн баталгааг хангах”-ын жил зорилго дэвшүүлэн, үйл ажиллагааны чиглэл, зорилтоо дараах байдлаар хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна. Үүнд:

- Орон нутагт шинээр ирж ажиллаж байгаа боловсон хүчнийг түрээсийг орон сууцаар хангах, нэн шаардлагатай боловсон хүчнийг түрээсийн төлбөрөөс чөлөөлөх
- Боловсролын түвшин ахиулан суралцах тохиолдолд сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх
- Гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгаа, үйл ажиллагаанд иргэдийг оролцуулан, тэдний мэдлэг чадварыг дээшлүүлж, аюулгүй амьдрах ухамсар соёл болон болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадавхыг бэхжүүлэх замаар гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.
- Эрх зүйн сургалт, сурталчилгааны болон хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах ажлын чанарыг дээшлүүлэх, хууль тогтоомжийн нэгдсэн санг баяжуулан боловсронгуй болгох, эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийг хуульд нийцүүлэх, Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх, цагдаа, хуулийн байгууллагуудын нэгжийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хамтран үр дүнтэй хэрэгжүүлэх зэрэг үйл ажиллагаа хамаарна.
- Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Батлан хамгаалах чиглэлээр тусгагдсан зорилт, арга хэмжээг орон нутагтаа хэрэгжүүлэх, батлан хамгаалахын багц хуулиудыг сурталчлах, биелэлтэд нь хяналт тавих, орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог сайжруулж, холбогдох хууль, тогтоомжид заагдсан Засаг даргын хүлээх бусад үүрэг хариуцлагыг хэрэгжүүлнэ
- Сумын төсвийн төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, хуваарилалтын тогтолцоог сайжруулж, төрийн сангийн үйлчилгээг үр дүнтэй болгоно.

- Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, мэдээ тайланг хуулийн хугацаанд үнэн зөв гарган ирүүлнэ.
- Сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны ил тод, нээлттэй, үр ашигтай байдлыг хангах, Орон нутгийн өмчийн эзэмшил, ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалт, хяналтыг сайжруулах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх
- Сумын Засаг даргын бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж, үйлдвэрлэл үйлчилгээ, дэд бүтэц, газрын харилцаа, байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлалын салбарын хууль, тогтоол шийдвэр, хөтөлбөрүүдэд тусгагдсан арга хэмжээ, бодлогын зорилтууд шаардлагын түвшинд хэрэгжиж, үйл ажиллагаа, иргэдэд үйлчлэх нийтийн үйлчилгээний хүрээ дээшилсэн байна гэх мэт нийт 18 бодлогын хүрээнд 230 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчин

- Алсын хараа-2050
- Шинэ сэргээлтийн бодлого
- Төсвийн тухай хууль;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Татварын ерөнхий хууль;
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль;
- Шилэн дансны тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ, худалдан авах тухай хууль,
- Бусад.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Аймгийн Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас 2023 онд харьяа орон нутаг дахь төсөвт байгууллага, сангийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгдээгүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Дорноговь аймгийн Санхүү төрийн сангаас боловсруулан гаргасан санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 1,289.5 сая төгрөгөөр буюу 33.9 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	Хувь
Б	1	2	3=2-1	4
Мөнгөн хөрөнгө	594.7	356.2	(238.5)	(40.1)
Авлага	187.4	172.5	(14.8)	(7.9)
Урьдчилгаа	39.9	-	(39.9)	(100.0)
Бараа материал	83.7	96.7	13.0	15.6
Үндсэн хөрөнгө	2,897.4	4,467.1	1,569.7	54.2
Нийт хөрөнгө	3,803.0	5,092.5	1,289.5	33.9
Өр төлбөр	201.4	8.2	(193.1)	(95.9)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	3,601.6	5,084.3	1,482.6	41.2
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	3,803.0	5,092.5	1,289.5	33.9

Өмнөх оны үзүүлэлттэй харьцуулахад мөнгөн хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдлүүдэд материаллаг өөрчлөлтүүд гарсан бөгөөд тайлант онд Хоршоо хөгжүүлэх сангаас зээл олгосон, сумын ЗДТГ-т үнэ төлбөргүйгээр нэмэгдсэн үндсэн хөрөнгийн өсөлтүүд тус тус нөлөөлсөн байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдэл 356.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 238.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	-	-	-
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	594.7	356.2	(238.5)
Төгрөг	594.7	356.2	(238.5)
Төрийн сангийн харилцах	594.7	356.2	(238.5)
Арилжааны банк дахь харилцах	-	-	-
Дүн	594.7	356.2	(238.5)

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн дансны өөрчлөлтөд: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 286.6 сая төгрөгөөр, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн үлдэгдэл 80.6 сая төгрөгөөр тус тус буурч, нөхөн сэргээхийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 102.5 сая төгрөгөөр, нэмэлт дансны төвлөрүүлэлтийн үлдэгдэл 18.0 сая төгрөгөөр, ахмадын сангийн үлдэгдэл 7.7 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн ба эцсийн үлдэгдэл 238.5 сая төгрөг нь холбогдох байгууллагуудын төрийн сангийн харилцах дансанд байршиж байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ИТХ: - Мөнгөн гүйлгээний тайланд орлогын дансны ангилал буруу илэрхийлсэнийг залруулсан.

- Төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан үндсэн хөрөнгийг мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгаагүйг залруулсан.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 172.5 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 14.8 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Зээлийн хүүгийн авлага	0.5	0.5	-
Байгууллагаас авах авлага	97.4	0.0	(97.4)
Хувь хүмүүст олгосон зээл	89.4	172.0	82.5
Дүн	187.4	172.5	(14.8)

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд байгууллагаас авах авлагыг бүрэн барагдуулж, Сум хөгжлийн сангаас 131.0 сая төгрөгийн зээл олгож, жилийн эцэст авлага дансны өөрчлөлтөд 82.5 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ: - Түрээсийн гэрээний хэрэгжилтийг бүрэн хангуулаагүйгээс түрээслэгчдээс 1.3 сая төгрөгийн орлогыг хугацаанд нь төвлөрүүлээгүй, орон нутгийн орлогын дансан түрээсийн орлогын 50 хувийг 150.8 мянган төгрөгийг илүү шилжүүлсэн байхад авлагаар бүртгэж тайлагнаагүйг залруулсан.

3.4.3 Урьдчилгаа

Сумын төвийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, макет 150 га газарт тодотгол оруулах ажил 2023 онд дуусаж өмнөх оны 39.0 сая төгрөгийн урьдчилгаа хаагдсан байна.

3.4.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 96.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 13.0 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 4. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	37.3	65.2	27.8
Тусгай зориулалттай материал	37.3	65.2	27.8
Хангамжийн материал	19.4	26.2	6.7
Бичиг хэргийн материал	7.1	7.6	0.5
Аж ахуйн материал	4.3	4.5	0.2
Сэлбэг хэрэгсэл	7.8	13.8	5.9
Түлш, шатах тослох материал	0.2	0.3	0.1
Мал амьтад	26.9	5.4	-21.5
Дүн	83.7	96.7	13.0

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны өөрчлөлтөд: сумын ЗДТГ-ын үлдэгдэл 11.3 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн байна. Энэ нь тайлант онд тухайн байгууллагад үнэ төлбөргүйгээр 174.8 сая төгрөгийн материал нийлүүлэгдсэн, өвч тэжээл болон бусад нөөц 27.8 сая төгрөг, сэлбэг хэрэгсэл 4.7 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, мал амьтад 21.5 сая төгрөгөөр хорогдсонтой холбоотой байна.

ЗДТГ: - Тайлант хугацаанд мал борлуулахдаа УСНББОУС-ыг мөрдөж ажиллаагүйд зөвлөмж хүргүүлсэн.

3.4.5 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 4,467.1 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1,569.7 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 5. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

/ сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	2,749.2	4,319.3	1,570.0
Барилга, байгууламж, орон сууц	1,601.7	2,146.6	544.9
Авто-тээврийн хэрэгсэл	495.5	644.5	149.0
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	324.3	336.8	12.5
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	79.7	90.2	10.5
Бусад үндсэн хөрөнгө	1,981.8	3,168.3	1,186.5
Ном	11.0	11.4	0.4
Биет бус хөрөнгө	148.2	147.8	-0.3
Программ хангамж	5.2	5.8	0.6
Бусад биет бус хөрөнгө	146.9	146.9	0.0
Дүн	2,897.4	4,467.1	1,569.7

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтөд ЗДТГ-ын хөрөнгө 1,541.7 сая төгрөгөөр, ИТХ-ын хөрөнгө 28.0 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэнтэй холбоотой байна. Тайлант онд ЗДТГ 1,868.7 сая төгрөгийн үнэ төлбөргүй үндсэн хөрөнгө хүлээн авсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ: -Үлдэгдэл өртөггүй ҮХ-д 577.1 мянган төгрөгийн элэгдэл илүү тооцсон, 394.9 мянган төгрөгийн ҮХ-ийн ашиглалтад орсон огноог программд оруулаагүйгээс тайлант хугацааны элэгдлийг тооцоолоогүй орхигдуулсаныг залруулсан.

- Тайлант хугацаанд аймгаас 50.8 сая төгрөгийн өвс тэжээл үнэ төлбөргүй өгсөнийг санхүүгийн тайланд худалдаж авсанаар буруу бүртгэсэн, сумын ОНХС-аас 88.9 сая төгрөгийн өвсийг бүртгэлд тусгаагүй орхигдуулсаныг залруулсан.

ИТХ: -Үндсэн хөрөнгийн ашиглах жил, оруулаагүй элэгдлийн зардал тооцоогүйг залруулсан.

- Эд хөрөнгийн тооллогыг зохих журмын дагуу зохион байгуулаагүйд албан шаардлага өгсөн.

3.4.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 8.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 193.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 6. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

/ сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Богино хугацаат өр төлбөр	201.4	8.2	-193.1
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	0.0	8.2	8.2
Байгууллагад төлөх өглөг	201.4	0.0	-201.4
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	0.0005	0.0005	-
Дүн	201.4	8.2	-193.1

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөр дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтөд: ЗДТГ-ын өр төлбөр 8.1 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, ОНХС-ийн өглөг 123.9 сая төгрөгөөр, төвлөрүүлсэн үлдэгдлийн өглөг 77.4 сая төгрөгөөр буурсантай холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ: - Санхүүгийн тайланд тусгагдсан 8.2 мянган төгрөгийн авлага, 330.0 мянган төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүйд зөвлөмж хүргүүлсэн.

3.4.7 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 5,084.3 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1,482.7 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 7. Засгийн газрын хувь оролцоо

/ сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,518.3	1,518.3	-
Хуримтлагдсан үр дүн	1,916.3	3,398.9	1,482.7
Өмнөх үеийн үр дүн	4,700.6	1,916.3	(2,784.3)
Тайлант үеийн үр дүн	(2,784.3)	1,482.7	4,267.0
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	167.1	167.0	(0.0)
Дүн	3,601.6	5,084.3	1,482.7

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтөд: ЗДТГ-ын тайлант үеийн үр дүн 1,550.6 сая төгрөгөөр, ИТХ-ын үр дүн 29.7 сая төгрөгөөр, СХС-ийн үр дүн 1.9 сая төгрөгөөр, НСС-ийн үр дүн 103.0 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж, ОНХС-ын тайлант үеийн үр дүнгийн 202.6 сая төгрөгийн буурсантай холбоотой байна. Эдгээр өөрчлөлтөд үнэ төлбөргүйгээр үндсэн хөрөнгө, бараа материал нэмэгдэл болон үйл ажиллагааны зардлын зарцуулалт бага зэрэг нь нөлөөлсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ: - Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүдийг 347.4 сая төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэнийг залруулсан.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн харьяа төсөвт байгууллагуудын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 888.5 сая төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 1,664.8 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлогоос 544.9 сая төгрөг, нийт зарлагыг 3098.2 сая төгрөгөөр төсөвлөсөн.

Аймгаас хянаж ирүүлсэн төслийг 297.4 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж орон нутгийн татварын болон татварын бус орлогыг 297.4 сая төгрөгөөр, харьяа төсөвт байгууллагуудын зардлыг 1,078.1 сая төгрөгөөр, сумаас аймагт татан төвлөрүүлэх орлогыг 528.0 сая төгрөгөөр, орон нутгийн төсвөөс ОНХС-д төвлөрүүлэх 189.7 сая төгрөгөөр, ОНХС-аас олгох орлогын шилжүүлэг 888.5 сая төгрөгөөр тус тус баталсан байна.

3.5.2 Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Аймгийн ИТХ-ын 2023 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 2023 оны 12/04 дугаар тогтоолоор Хатанбулаг сумын татварын болон татварын бус орлогыг 1,498.3 сая төгрөгөөр баталсан, сумын ИТХ-ын 2023 оны төсөвт нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай 2023 оны 14/03 дугаар тогтоолоор татварын болон татварын бус орлогыг 297.4 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 1,788.8 сая төгрөгөөр тодотгон баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр 2,576.5 сая төгрөгийн татварын болон татварын бус орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөө 787.6 сая төгрөгөөр давсан байна. Гүйцэтгэл 144.0 хувиар биелсэн байна.

Хүснэгт 8. Төвлөрүүлэх орлого

/ сая төгрөг/

№	Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл /хуулгаар/	Зөрүү	Хувь
1	Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах бусад орлого	1,000.0	1,638.5	638.5	163.9
2	Үйл ажиллагааны орлогын татвар	13.7	6.1	-7.5	44.9
3	Хадгаламжийн хүүгийн орлого	42.0	36.4	-5.6	86.7
4	Хөрөнгө борлуулсны орлогын албан татвар	10.6	9.3	-1.3	87.6
5	Бусад орлогын тавар	4.9	46.7	41.8	949.2
6	Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар	6.6	3.0	-3.6	45.1
7	Галт зэвсгийн албан татвар	4.1	1.9	-2.2	46.8
8	Малын тоо толгойн албан татвар	90.3	15.3	-75.0	16.9
9	Улсын тэмдэгтийн хураамж	9.0	25.1	-16.1	278.6
10	Ан агнах зөвшөөрлийн хураамж	50.0	77.6	27.6	155.2
11	Газрын төлбөр	226.1	355.1	129.0	157.0
12	Хог хаягдлын хураамж	50.0	10.5	-39.5	21.0
13	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	201.5	201.5	-	100.0
14	Торгуулийн орлого	50.0	88.5	38.5	176.9
15	Нэр зааж ангилагдаагүй орлого	30.0	61.0	31.0	203.3
	НИЙТ	1,788.9	2,576.5	787.6	-

Эх сурвалж: Хатанбулаг сумын ТТЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт 7 нэр төрлийн орлого 922.4 сая төгрөгөөр давж, 7 нэр төрлийн орлого 134.7 сая төгрөгөөр тасарсан байна.

Орлого давж биелсэн нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

- Цалин хөлс түүнтэй адилтгах орлого төлөвлөсөн дүнгээс 638.5 сая төгрөгөөр давсан нь Ханги хилийн боомтын тээврийн компаниудын цалингийн орлого орсонтой;
- Бусад орлогын татвар төлөвлөсөн дүнгээс 41.8 сая давсан нь төлөвлөгдөөгүй Чингүүн транс ХХК-ийн жолооч нараас суутгасан 10 хувийн татварын орлого орсонтой;
- Улсын тэмдэгтийн хураамжийн орлого төлөвлөсөн дүнгээс 16.1 сая төгрөгөөр давсан нь газрын дуудлага худалдааны тэмдэгтийн хураамжийн орлоготой;
- Ан агнах зөвшөөрлийн орлого төлөвлөсөн дүнгээс 27.6 сая төгрөгөөр давсан нь ангийн төлөвлөгөө оны эхэнд байсан боловч хагас жилийн ИТХ-р ан агнах ААН тодорхойгүй энэ онд ан агнах боломжгүй гэсэн шалтгаанаар төлөвлөгөөг тодотгосон байсан боловч ан агнаж орлого орсонтой; холбоотой байна.
- Газрын төлбөрийн орлого 129.0 сая төгрөгөөр давсан нь Монлаа ХХК болон Рео ХХК-ийн 2021 оноос хойш газрын төлбөрийг барагдуулсантай; холбоотой байна.

Орон нутгийн орлого дараах шалтгааны улмаас тасарсан байна. Үүнд:

- Үйл ажиллагааны орлого төлөвлөсөн дүнгээс 7.5 сая төгрөгөөр тасарсан нь ноосны урамшууллын орлогын суутгал тооцоноос бага орсонтой; холбоотой байна.
- Хадгаламжийн хүүгийн орлого 5.6 сая төгрөгөөр тасарсан нь Төрийн банк, Хаан банкны хадгаламж буурсантай; холбоотой байна.
- Хөрөнгө борлуулсны орлого 1.3 сая төгрөгөөр тасарсан нь Ханги хилийн боомтод газар эзэмшдэг иргэдийн хөрөнгө борлуулсны орлого буурсантай;

- Үл хөдлөх хөрөнгийн орлого 3.6 сая төгрөгөөр тасарсан нь Чандман илч ХХК-ийн үл хөдлөхийн албан татвар төлөгдөөгүйтэй;
- Галт зэвсгийн албан татварын орлого 2.2 сая төгрөгөөр тасарсан нь Галт зэвсэг эзэмшигч иргэд цагдаад буугаа хураалгасантай;
- Малын тоо толгойн албан татварын орлого 75.0 сая төгрөгөөр тасарсан нь байгалийн цаг уур хүндэрч зуншлага муу, өвөлжилт хүндэрсэнтэй холбоотой Малын татвар өндөр болон төлөхгүй гэж эсэргүйцэж байгаатай;
- Хог хаягдлын төлбөр 39.5 сая төгрөгөөр давсан нь Хангийн тээврийн компаниудын хураамж төвлөрөөгүйтэй тус тус холбоотой байна.

3.5.3 Төсвийн гүйцэтгэл

1. Тайлант онд Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 9 зорилтод хөтөлбөрт зориулан сумын ИТХ-ын 2022 оны 08/03 дугаар тогтоолоор 2,706.1 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 1,104.8 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 1,059.7 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулж, 541.6 сая төгрөгийг аймгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр баталжээ.

Нийт зардлын 1,498.4 сая төгрөгийг сумын татварын болон татварын бус орлогоос, 262.1 сая төгрөгийг оны эхний үлдэгдлээс, 888.5 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилтээс, 57.0 сая төгрөгийг үндсэн болох туслах үйл ажиллагааны орлогоос, нийт 2,706.0 сая төгрөгийг санхүүжүүлэхээр баталсан байна.

Тайлант онд төсөвт нэг удаа тодотгол хийсэн бөгөөд сумын ИТХ-ын 2023 оны 14/03 дугаар тогтоолоор 516.3 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж нийт төсвийг 3,222.3 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн тодотголоор сумын татварын болон татварын бус орлогыг 290.5 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 1,788.9 сая төгрөгөөр тус тус баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр сумын татварын болон татварын бус орлого 2,582.2 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилт 888.5 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлого 179.1 сая төгрөг, нийт 3,644.2 сая төгрөгийг бүрдүүлэн, орлогын биелэлт 133.3 хувьтай байна.

Сумын татварын болон татварын бус орлого 1,788.8 сая төгрөгөөс орон нутгийн төсөвт байгууллагуудад 1007.3 сая төгрөгийн, орон нутгийн хөгжлийн санд 114.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийг тус тус олгосон байна.

Хүснэгт 9. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/ сая төгрөгөөр/

№	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү /дутуу +, илүү -/	Хувь
1	Сумын татварын болон татварын бус орлого	1,788.9	2,576.5	787.6	144.0
2	Үйл ажиллагааны орлого	57	179.1	122.1	314.2
3	ОНХС, ТАТөсөл	888.5	888.5	0.0	100.0
4	Өмнөх оны үлдэгдлээс	487.9	264.1	-223.8	54.1
Дүн		3,222.3	3,908.2	685.9	82.3

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,768.2 сая төгрөг буюу 88.9 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагаа зардлын төсвийг 304.1 сая төгрөгөөр, туслах үйл ажиллагааны зардлыг 1.3 сая төгрөгөөр, баг хорооны үйл ажиллагааны зардлыг 19.2 сая төгрөгөөр, мэдээлэл, сурталчилгааны зардлыг 0.3 сая төгрөгөөр, орон нутгийн нөөц хөрөнгийг 2.0 сая төгрөгөөр, хур хог хаягдал, орчны бохирдлыг 0.5 сая төгрөгөөр, багийн ИНХ-ын даргын урамшууллын зардлыг 2.6 сая төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 10. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/ сая төгрөгөөр/

Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

№	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	2,749.9	2,445.8	(304.1)	88.9
2	Баг, хорооны ҮАЗардал	125.6	106.4	(19.2)	84.7
3	Мэдээлэл, сурталчилгааны зардал	0.4	0.1	(0.3)	25.0
4	Туслах үйл ажиллагааны зардал	45.7	44.4	(1.3)	97.2
5	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	130.0	128.0	(2.0)	98.5
6	Хур хог хаягдал, орчны бохирдол	18.0	17.5	(0.5)	97.2
7	Улсын их баяр наадам	5.0	5.0	-	100.0
8	Багийн ИНХ-ын даргын урамшуулал	13.9	11.3	(2.6)	81.3
9	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийл	9.7	9.7	-	100.0
	Дүн	3,098.2	2,768.2	(330.0)	89.3

Харьяа төсөвт байгууллага, сангуудын зардлын гүйцэтгэлээр авч үзэхэд сумын ЗДТГ 66.7 сая төгрөгөөр, ИТХ 4.1 сая төгрөгөөр, ОНХС 95.1 сая төгрөгөөр, Хоргоо хөгжүүлэх сан 40.9 сая төгрөгөөр, Нөхөн сэргээх сан 39.3 сая төгрөгөөр төлөвлөгөөнөөс дутуу зарцуулсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ: - Төрийн сангийн мэргэжилтний цалин хөлсийг зөрүүтэй тооцож, 550.0 мянган төгрөгийг илүү олгосонд төлбөрийн акт тогтоосон.

- Сахилгын шийтгэл ногдуулсан ажилтанд урамшуулал бодож олгосонд төлбөрийн акт тогтоосон.

ИТХ: - Батлагдсан төсвийн гүйцэтгэл тайлагнахдаа зардал хооронд гүйлгэж илэрхийлсэнийг залруулсан.

2. Аймгийн ИТХ-ын 2023 оны төсөв баталсан 2023 оны 12/04 дугаар тогтоолоор Хатанбулаг сумын Эрүүл мэндийн төв, Сургууль, Цэцэрлэг, Соёлын байгууллагуудын үйлчилгээ ашиглалтын зардлын төсвийг 386.0 сая төгрөгөөр аймгийн төсвөөс олгохоор баталсан байна.

Хүснэгт 11. Орон нутгийн өмчийн үйлчилгээ ашиглалтын зардлын санхүүжилтийн хуваарилалт, төлөвлөгөө, гүйцэтгэл / сая төгрөгөөр/

№	Байгууллага	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	ЭМТөв	33.0	29.3	3.7	88.8
2	Сургууль	180.0	161.8	18.2	89.9
3	Цэцэрлэг	49.0	40.1	8.9	81.8
4	Соёл	124.0	89.2	34.8	71.9
	Дүн	386.0	320.4	65.6	83.0

Гүйцэтгэлээр 314.2 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгон, тогтмол зардалд 304.9 сая төгрөгийг, урсгал засварын зардалд 9.3 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

3. Аймгийн болон Сумын ИТХ-аар сумын орлого, зардлын нийт төсвийг 3098.2 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Нийт орлогын гүйцэтгэл 3668.9 сая төгрөг буюу 144.03 хувийн биелэлттэй бөгөөд, үүний 2,576.5 сая төгрөг нь сумын орон нутгийн татварын болон татварын бус орлого, 888.5 сая төгрөг нь аймгаас олгосон ОНХС-ын санхүүжилт, 314.2 сая төгрөг нь улсын төсөвт байгууллагуудын байр ашиглалтын зардлын санхүүжилт, 179.1 сая төгрөг нь төсөвт байгууллага, тусгай сангийн үйл ажиллагааны орлого байна. Сангуудын оны эхний үлдэгдлээс 517.3 сая төгрөг байна.

Нийт зардал 2,768.2 сая төгрөг буюу 89.3 хувийн гүйцэтгэлтэй бөгөөд цалин, НДШ-ийн зардал 640.8 сая төгрөг буюу 23.1 хувийг, тогтмол зардал 343.6 сая төгрөг буюу 12.4 хувийг, ОНХС-ын зардал 1,289.8 сая төгрөг буюу 46.5 хувийг, бусад зардал 494.0 сая төгрөг буюу 18 хувийг тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 12. Төсвийн нийт зардлын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл / сая төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Төсвийн зардлын гүйцэтгэл			
		Батлагдсан төсөв	Зардлын гүйцэтгэл	Зөрүү	хувь
1	ЗДТГазар	921.1	860.1	61.0	93.4
2	ИТХ	156.9	152.8	4.1	97.4
3	ОНХС	1,384.9	1,289.8	95.1	93.1
4	СХС	172.0	131.1	40.9	76.2
5	НСС	59.2	19.9	39.3	33.6
6	ЭМТөв	32.8	29.3	3.5	89.3
7	Сургууль	179.9	161.8	18.1	89.9
8	Цэцэрлэг	48.6	40.1	8.5	82.5
9	Соёл	142.4	82.9	59.5	58.2
	Дүн	3,097.8	2,767.8	330.0	89.3

М

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.4 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсөвт байгууллагууд нь тайлант онд дээд шатны төсвийн захирагчаас 973.5 сая төгрөгийн, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 182.2 сая төгрөгийн, нийт 1,155.7 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлсэн байна.

Үүнээс: хангамж, бараа материалын зардалд 2.9 сая төгрөгийг, дотоод албан томилолтын зардалд 2.4 сая төгрөгийг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 937.0 сая төгрөгийг, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 78.6 сая төгрөгийг, хичээл үйлдвэрлэлийн зардалд 16.1 сая төгрөгийг, нэг удаагийн тэтгэмж, урамшуулалд 9.3 сая төгрөгийг, хөрөнгийн зардалд 13.5 сая төгрөгийг, нийт 1,060.4 сая төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл 95.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Хатанбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, төсвийн үр ашигтай захиран зарцуулах,

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн холбогдох заалтуудыг хэрэгжүүлж ажиллах талаар өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг аудитор Б.Ариунбаатар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер У.Оюунтүлхүүр, дарга, тэргүүлэх аудитор Т.Ган-Өлзий нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 01/156 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт хөрөнгийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийн 3,725.6 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 37.3 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

Гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 29.8 сая төгрөгөөр тогтоосон.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэн ажилласан байна. Харьяа байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуультай холбоотой алдаа зөрчил илрээгүй байна.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аудитын илрүүлэлт:

ИТХ: - Шилэн дансанд байршуулах мэдээ мэдээлэл байршуулаагүйд зөвлөмж хүргүүлсэн.

4.6.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.7.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайланд 5 горим сорил хэрэгжүүлж төлөвлөгөөг батлуулсан.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн орлогыг бодит тоон мэдээлэлд үндэслэн төлөвлөх, батлагдсан орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэх талаар арга хэмжээ авч ажиллах албан шаардлага өгсөн ба хэрэгжилтийг ирүүлсэн байна.

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Анхаарал татсан асуудал байхгүй болно.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 2 төсвийн байгууллага, 3 тусгай сангийн нийт 5 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 4 санхүүгийн тайлан аудитын түүвэрт хамрагдсан байна.

Нөхөн сэргээлтийн тусгай дансны санхүүгийн тайланг аудит хийх байгууллагын тоонд оруулж, аудит хийх хуваарь батлуулаагүй ба ТТЗ-ийн санхүүгийн тайлангийн хугацаанд аудитад хамруулж, шалгасан болно.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар алдаа, зөрчил илрээгүй болно.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад
талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Засаг даргын тамгын газар	4	519.7	3	162.0	1	357.7	4	519.7	-	-	-	-
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	4	47.5	2	46.0	2	1.5	4	47.5	-	-	-	-
Хоршоо хөгжүүлэх сан	3	0.8	1	0.1	2	0.7	3	0.8	-	-	-	-
Дүн	11	568.0	5	208.1	5	359.9	11	568.0	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг даргын тамгын газар	4	1.3	2	0.9	-	-	2	0.3	-	-	-	-
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	2	-			1	-	1	-	-	-	-	-
Орон нутгийн хөгжлийн сан	2	75.0					2	75.0				
Дүн	8	76.3	2	0.9	1	-	5	75.3	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж					
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн				
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил												
Дүн	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-